

Raport diagnostyczny

Portret partnerstwa
Strefa Centralna

GMINA
BRZEŹNO

GMINA
CZAPLINEK

GMINA
DOBRA

GMINA
DRAWSKO POMORSKIE

GMINA
KALISZ POMORSKI

GMINA
ŁOBEZ

GMINA
POŁCZYN ZDRÓJ

GMINA
RADOWO MAŁE

GMINA
RĄBINO

GMINA
RESKO

GMINA
SŁAWOBORZE

GMINA
ŚWIDWIN

MIASTO
ŚWIDWIN

GMINA
WĘGORZYNO

GMINA
WIERZCHOWO

GMINA
ZŁOCIENIEC

POWIAT
DRAWSKI

POWIAT
ŁOBESKI

POWIAT
ŚWIDWIŃSKI

Raport diagnostyczny

Portret partnerstwa Strefy Centralnej

Opracowanie

Związek Miast Polskich

Zespół autorski

Kamila Drelich, Andrzej Szczodry, Beata Bańczyk, Krzysztof Początek

Przy wydatnej pomocy: Piotr Górka, Andrzej Sobczyk, Marek Leśniak,

Janusz Szewczuk, Grzegorz Kaczmarek, Marek Karzyński

Kierownik projektu CWD

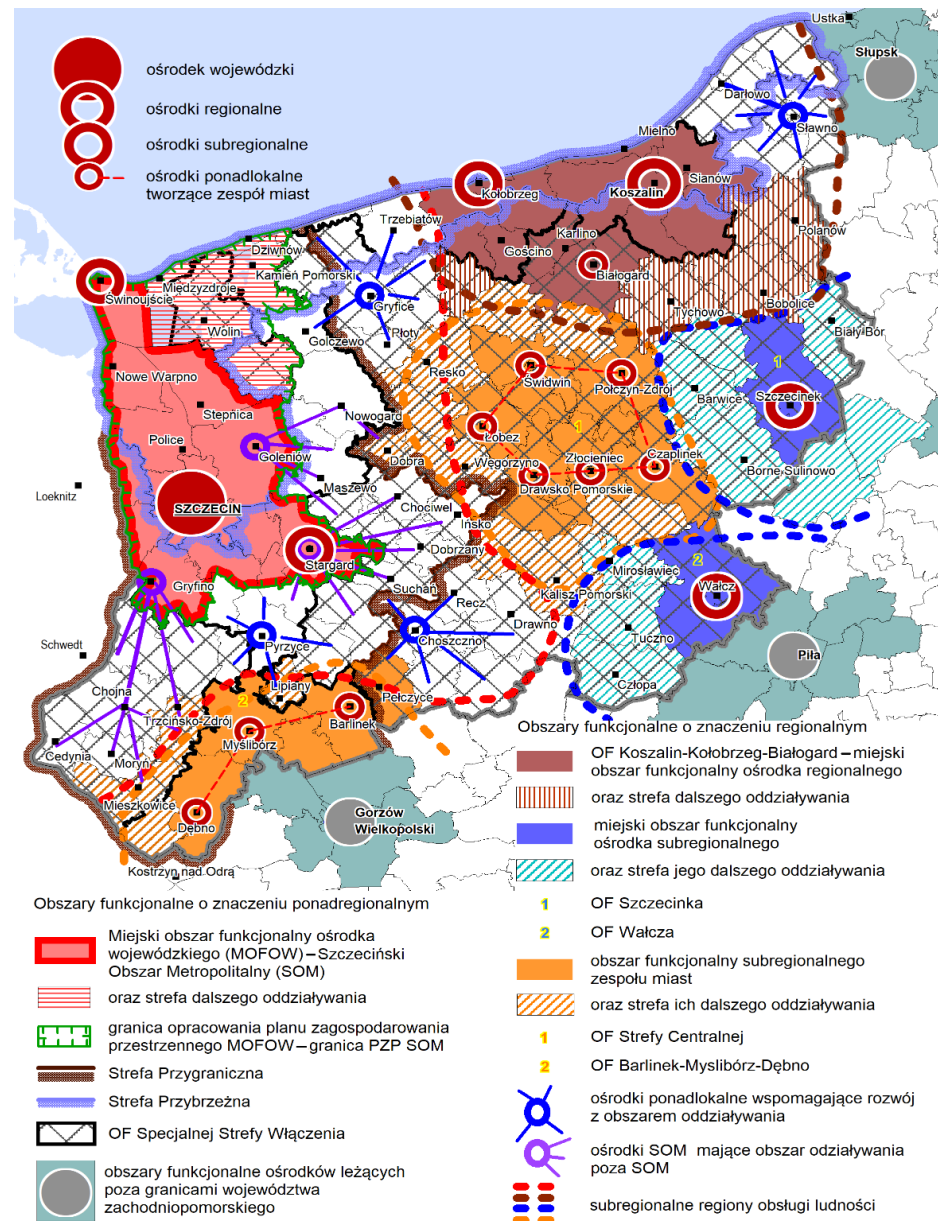
Jarosław Komża

Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego” poprzez bezpośrednie doradztwo ZMP w strategicznym planowaniu rozwoju 38 partnerstw samorządowych, ma na celu popularyzowanie idei partnerstwa międzysamorządowego, wzmocnienie zdolności gmin i powiatów do podejmowania przemyślanej i celowej współpracy oraz planowania kompleksowych przedsięwzięć aktywizujących potencjał obszaru partnerstwa i budujących jego rozwój.

Dzięki współpracy Związku Miast Polskich, samorządów lokalnych i regionalnych oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, dla ponad 370 partnerskich gmin i powiatów z obszarów borykających się z problemami rozwojowymi przygotowywane są diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej, a następnie strategie terytorialne oraz pakiety przedsięwzięć podnoszące jakość życia mieszkańców.

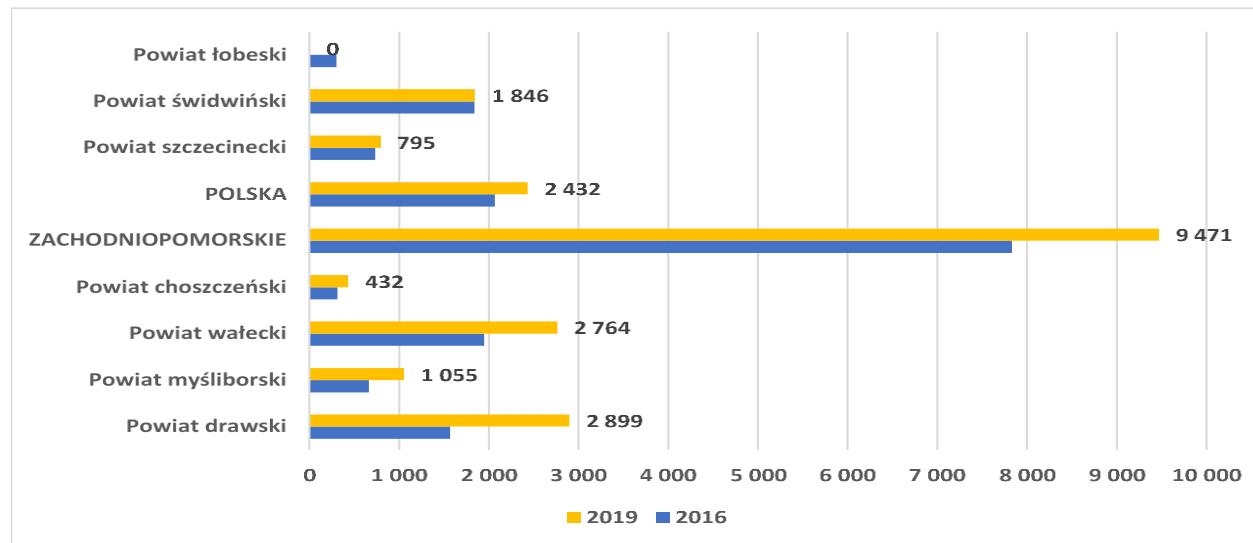
Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego” realizowany jest w okresie od września 2020 do marca 2022 roku w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Mapa 1 Obszary funkcjonalne w strukturze przestrzennej województwa

Wyciąg z raportu diagnostycznego :
Obszar Funkcjonalny Strefa Centralna

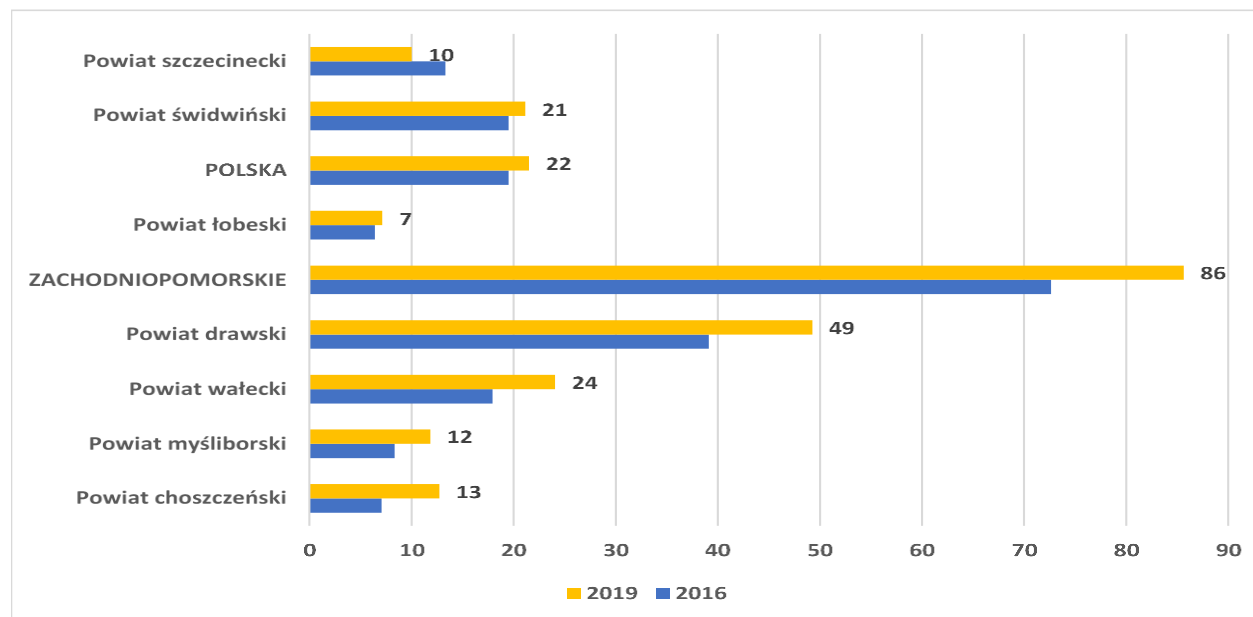
Wykres 1 Liczba udzielonych noclegów na 1 000 mieszkańców w roku 2016 i 2019

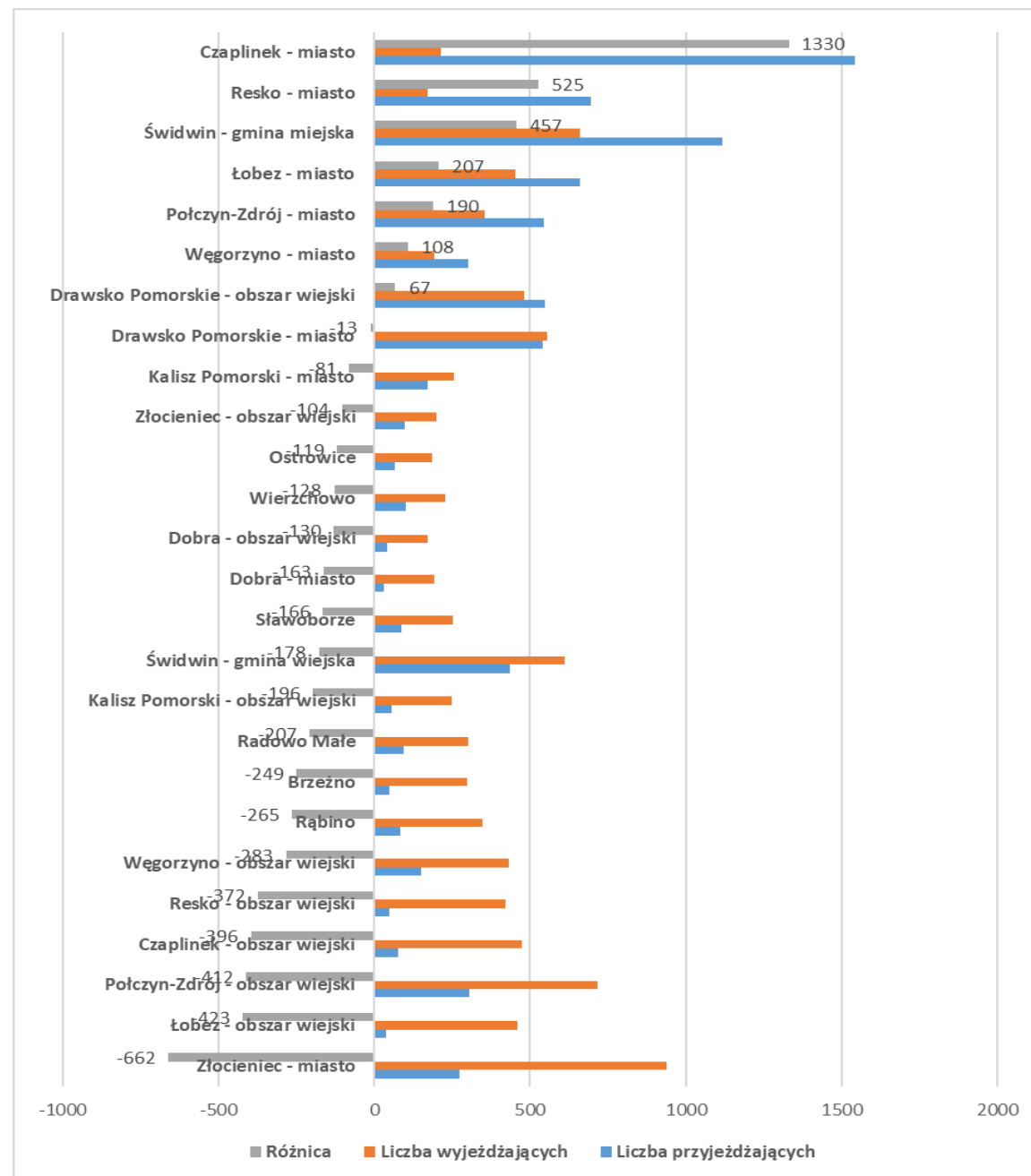
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**wybrane informacje
z Rozdziału I**

Wykres 2 Miejsca noclegowe w 2016 i 2019 roku na 1000 mieszkańców

Wyciąg z raportu
 diagnostycznego :
**wybrane informacje
 z Rozdziału I – salda
 przepływów ludności
 związane z pracą
 (2016 rok)**

Wyciąg z raportu diagnostycznego : **Podsumowanie Rozdziału I** **„ Charakterystyka partnerstwa”**

- Obszar Partnerstwa PSC to rozległy obszar bez ośrodka dominującego, o silnych powiązaniach funkcjonalnych: sześć małych miast posiada wzajemnie uzupełniające się wyposażenie w podstawowe usługi (zdrowia, edukacji, kultury, handlu).
- Obszar PSC nie do końca wpisuje się w zdefiniowane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego wyznaczniki pozycji województwa zachodniopomorskiego w krajowej i europejskiej przestrzeni (np. nadmorskie położenie, bliskość trzech metropolii europejskich: Berlina, Hamburga i Kopenhagi; duże porty morskie w ujściu Odry; Odra jako oś komunikacyjna pogranicza z otoczeniem przyrodniczym).
- Z obszarem PSC można wiązać takie wyznaczniki typowe dla województwa zachodniopomorskiego jak: walory turystyczne pojezierzy oraz walory przyrodnicze i kulturowe.
- Peryferyjne względem centrów gospodarczych, linii brzegowej oraz osi komunikacyjnych położenie obszaru PSC wpływa niekorzystnie na jego atrakcyjność inwestycyjną i koszty zaopatrzenia.

Wyciąg z raportu diagnostycznego : **Podsumowanie Rozdziału I**
„ Charakterystyka partnerstwa” – c.d.

- Wiodące funkcje obszaru to:
 - (1) funkcja usługowa (usługi wewnątrz partnerstwa, z dużym udziałem usług związanych z wojskiem, usługi uzdrowiskowe (Połczyn Zdrój);
 - (2) funkcja usługowa (usługi wewnątrz partnerstwa, z dużym udziałem usług związanych z wojskiem, usługi uzdrowiskowe (Połczyn Zdrój);
 - (3) funkcja przemysłowa (przemysł drzewny, elektromaszynowy, elektrotechniczny, produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych, przetwórstwo spożywcze); stosunkowo słaby stopień uprzemysłowienia, duży potencjał rozwoju OZE;
 - (4) funkcja rolnicza (duże gospodarstwa rolne, gospodarka wielkotowarowa; średnie jakościowo warunki naturalne do prowadzenia działalności rolniczej);
 - (5) funkcja turystyczna (duży potencjał rozwojowy, na znacznej części obszaru PSC znakomite warunki do rozwoju ekoturystyki, turystyki wodnej i wędkarstwa).
- Dobrze rozwinięta sieć szkół zawodowych.

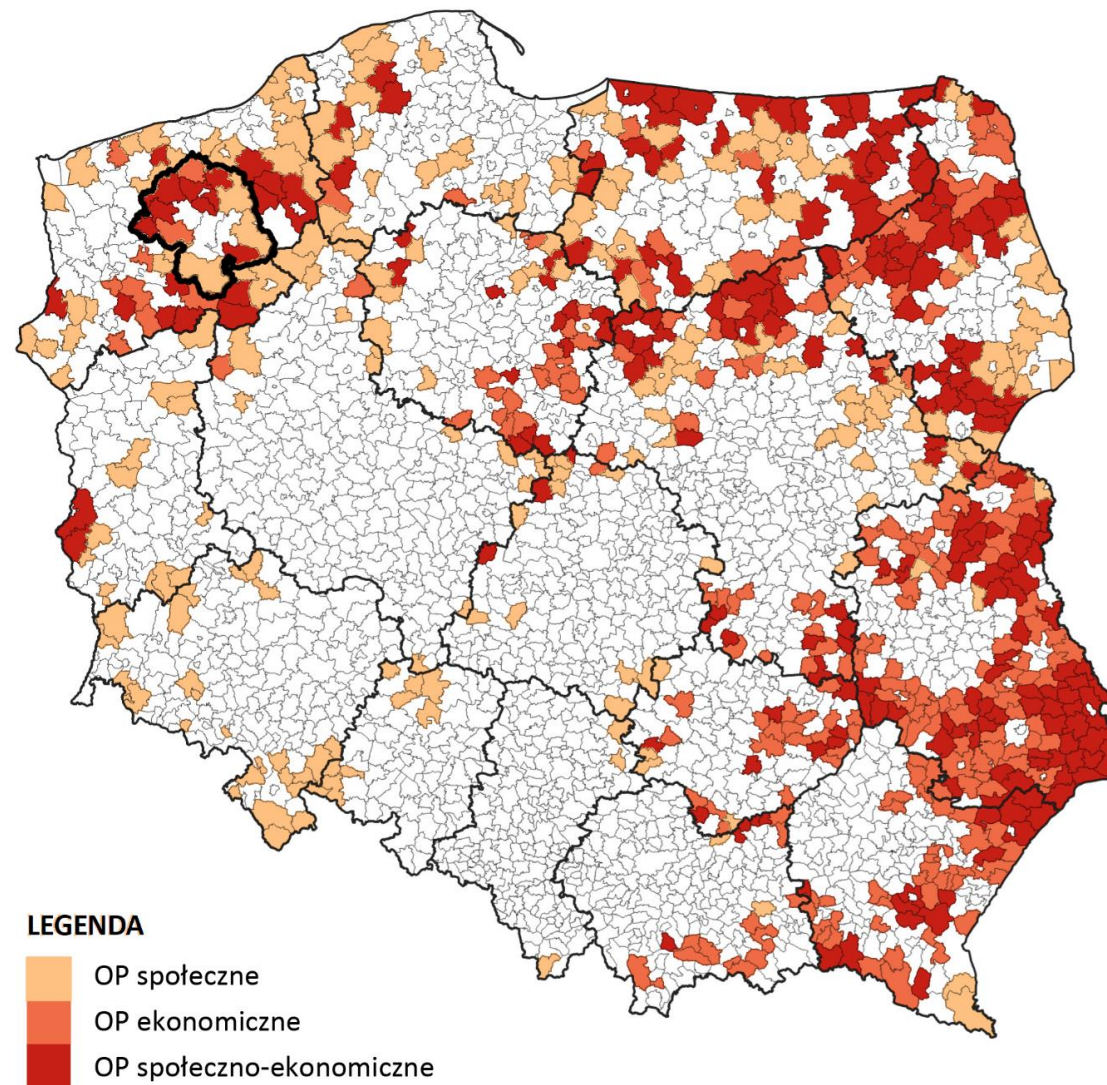
Wyciąg z raportu diagnostycznego : **Podsumowanie Rozdziału I**
„ Charakterystyka partnerstwa” – c.d.

- Na obszarze PSC zaspokajane są podstawowe potrzeby mieszkańców w zakresie usług zdrowotnych, przy czym wyraźnie gorsza sytuacja występuje pod tym względem w powiecie łobeskim (brak szpitala powiatowego).
- Na obszarze Partnerstwa Strefy Centralnej można wskazać kilka pozytywnych przykładów współpracy gmin, realizowanych na różnych płaszczyznach i w różnych konfiguracjach formalno-prawnych. Do najbardziej znanych, efektywnych i trwających wiele lat przykładów współpracy JST należy zaliczyć:
 - (1) Zachodniopomorski Związek Strefy Centralnej:
 - (2) PKS Złocieniec sp. z o.o.
 - (3) Międzyg. Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Wardyniu Górnym
 - (4) Celowy Związek Gmin R-XXI z siedzibą w Słajsinie koło Nowogardu
 - (5) Kontrakt Samorządowy w ramach (RPOWZ 2014-2020
 - (6) Lokalne Grupy Działania (3 na obszarze PSC)

Wyciąg z raportu diagnostycznego : **Podsumowanie Rozdziału I**
„ Charakterystyka partnerstwa” – c.d.

- Obowiązujące wg stanu na 31.12.2021 roku strategie rozwoju gmin i powiatów PSC są mocno zdezaktualizowane.
Spośród spraw, które wraz z upływem lat i zmianą uwarunkowań rozwojowych powinny zostać bardziej niż do tej pory wyeksponowane w nowych strategiach JST, do najważniejszych należą: planowanie przestrzenne, usługi senioralne, społ. informacyjne, przedsiębiorczość i poprawa funkcjonowania administracji.

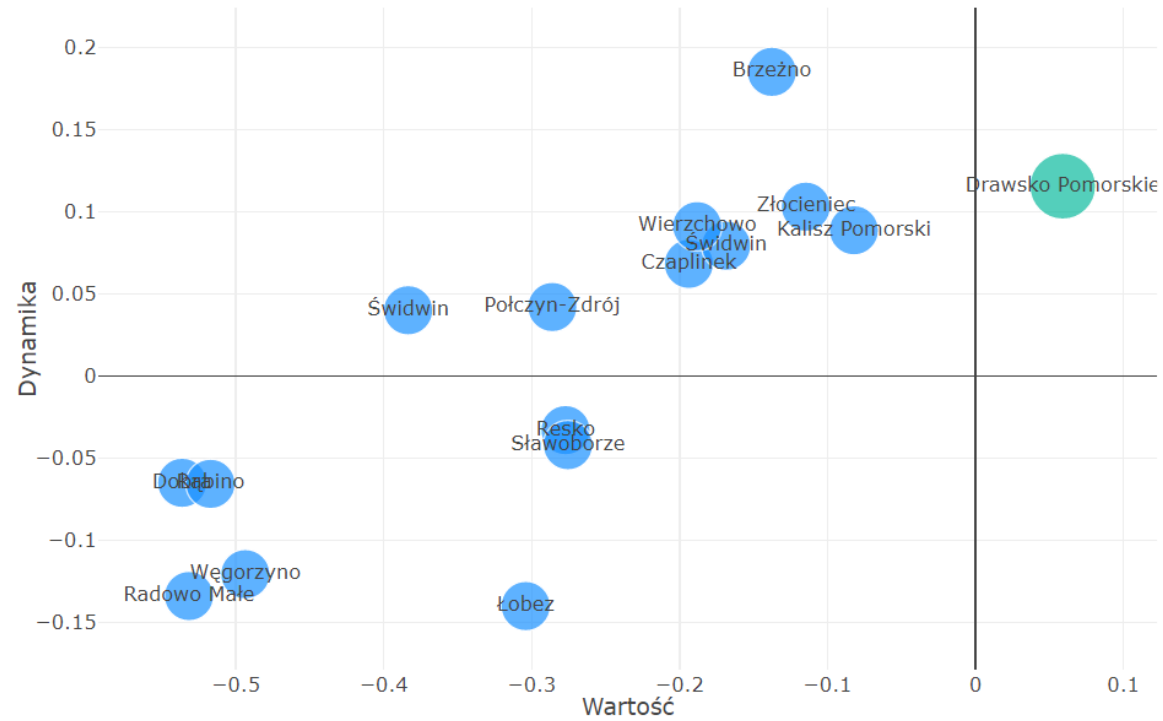
Mapa 1 Obszary problemowe w Polsce

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
wybrane informacje
z Rozdziału II

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie Aktualizacji delimitacji obszarów problemowych w Polsce na 2018 rok. (P. Śleszyński z zespołem. Warszawa, 13 grudnia 2019 r.)

Wykres 1 Ogólny wskaźnik rozwoju – gminy z Obszaru Partnerstwa SC

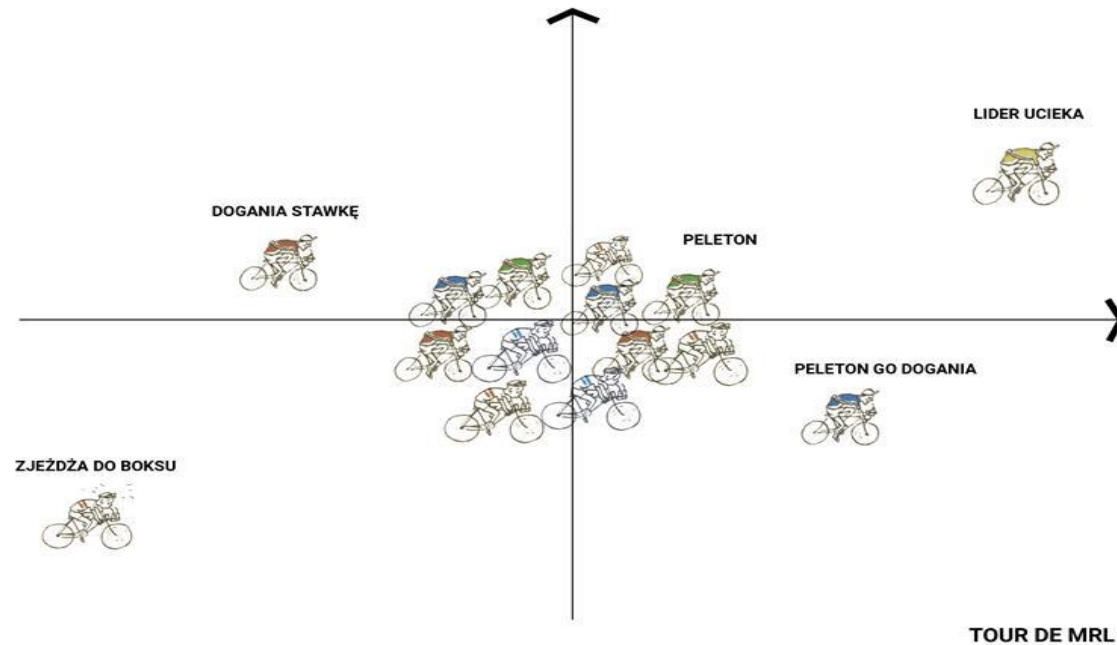

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
wybrane informacje
z Rozdziału II

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego, Związek Miast Polskich,
<https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>.

Bardzo sugestywną ilustracją opisaną wyżej interpretacji wskaźników charakteryzujących gminy w ramach konkretnej grupy porównawczej przedstawia Ryc. 1.

Ryc. 1 Tour de MRL

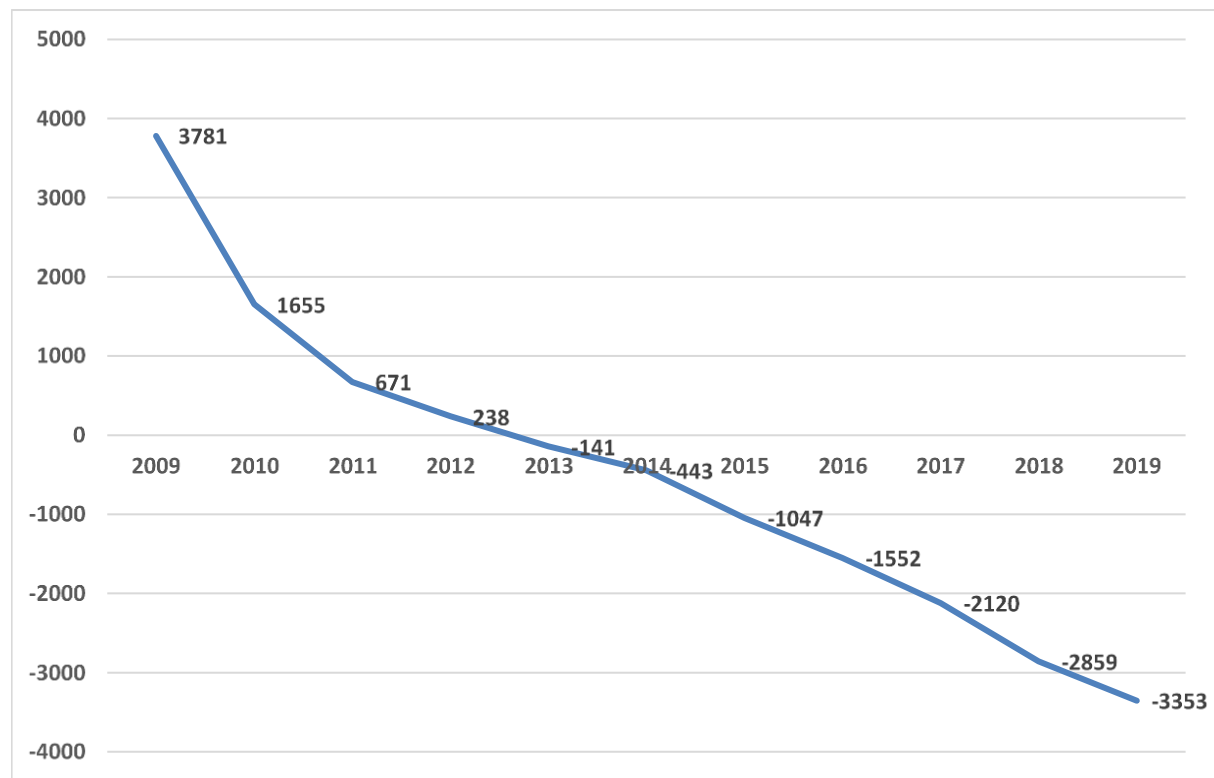

Źródło : Materiały szkoleniowe Związku Miast Polskich

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
wybrane informacje
z Rozdziału II

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
wybrane informacje
z Rozdziału II

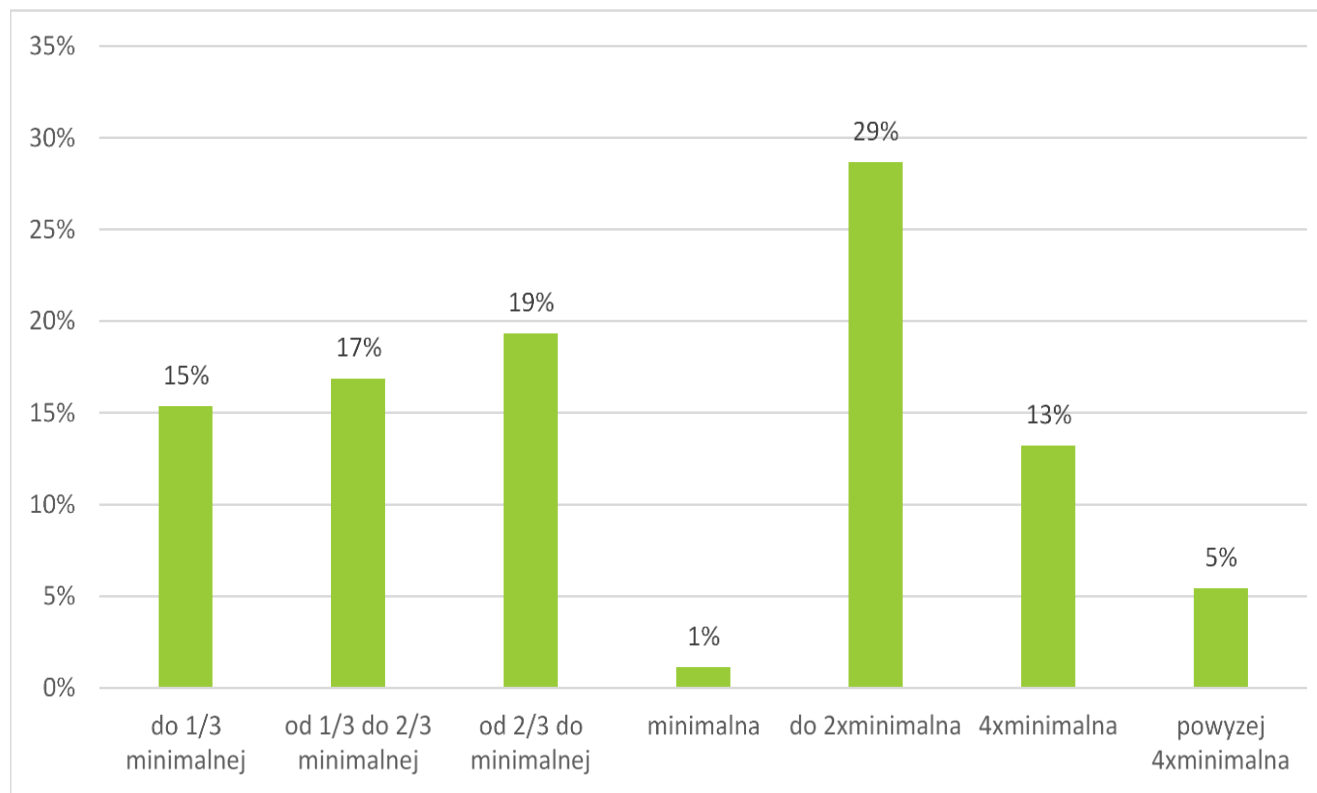
Wykres 1 Różnica liczby mieszkańców w wieku 20-24 i 60-64 lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**wybrane informacje
z Rozdziału II**

Wykres 1 Liczba podatników wg kryterium dochodów w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Tabela 1 Standaryzowany wskaźnik umieralności

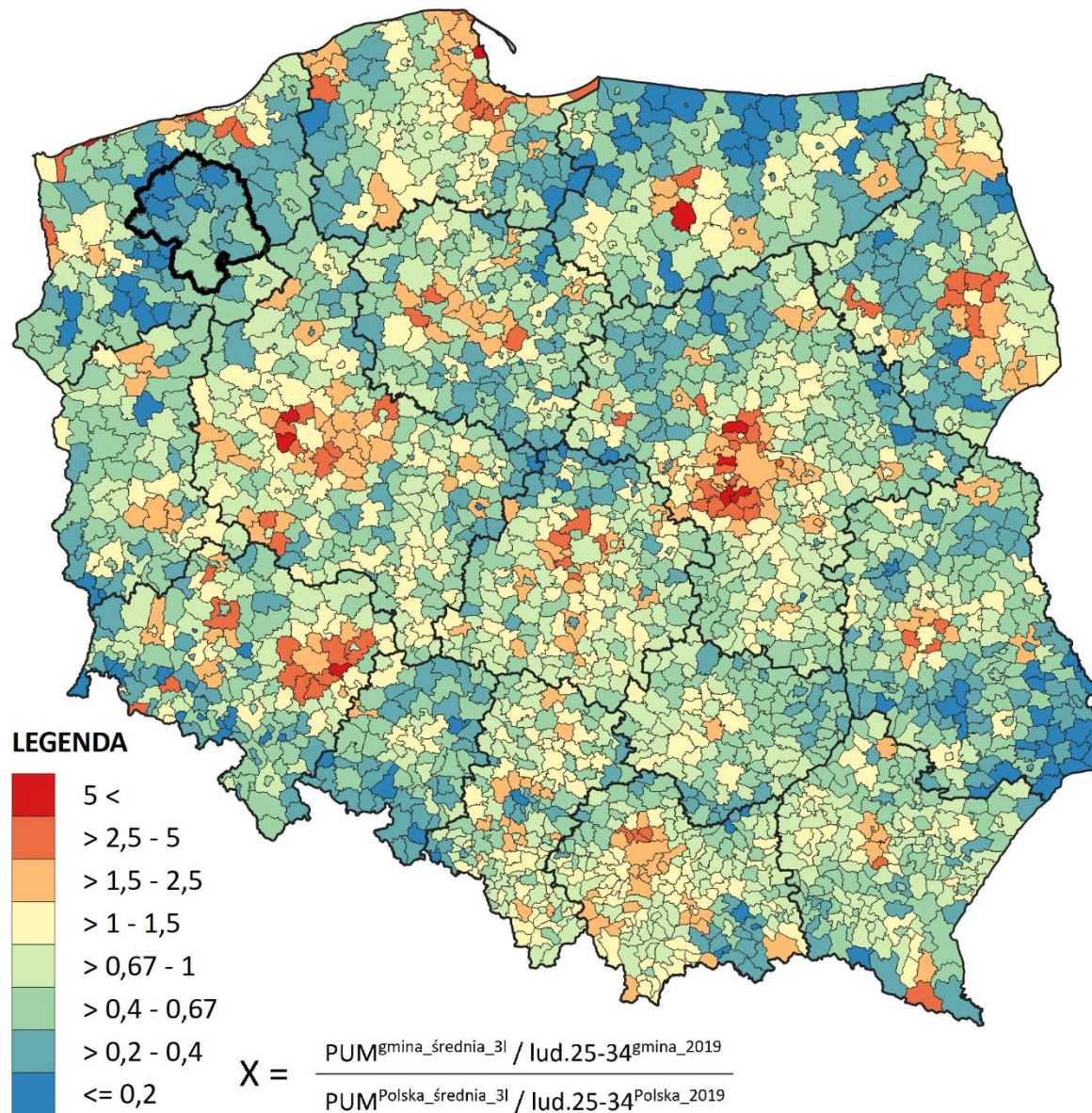
Jednostki chorobowe	Polska	Województwo Zachodniopom.	Powiat Drawski	Powiat Łobeski	Powiat Świdwiński
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuc	1,0	1,160	1,232	1,253	1,402
nowotwór złośliwy jelita grubego, odbytnicy i odbytu	1,0	1,016	1,239	0,953	1,328
nowotwór złośliwy szyjki macicy	1,0	1,230	1,303	2,205	0,687
nowotwór złośliwy pęcherza moczowego	1,0	1,153	1,482	0,741	1,324
cukrzyca	1,0	0,844	1,285	1,297	1,719
choroby układu krążenia	1,0	1,095	1,254	1,189	1,190
Udar	1,0	1,158	1,414	1,327	1,057
samobójstwa	1,0	1,116	1,586	1,902	1,608
choroby układu trawiennego	1,0	1,066	1,139	1,105	1,308
choroby przewlekłe wątroby	1,0	1,013	1,216	1,144	1,152

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
wybrane informacje
z Rozdziału II

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Zdrowie w województwach i powiatach, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny, <http://bazawiedzy.pzh.gov.pl/atlas> (dane na dzień: 2021-02-15).

Mapa 1 Wskaźnik atrakcyjności miejsca zamieszkania

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**wybrane informacje
z Rozdziału II**

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie danych BDL

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**wybrane informacje
z Rozdziału II**

Tabela 1 Źródła dochodów własnych – ujęcie szczegółowe

Wskaźnik	2 010	2 019	Różnica	Dynamika
1. Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych - PIT	42 641 268	98 107 399	55 466 131	130,08
2. Udziały w podatku dochodowym od osób prawnych - CIT	1 466 459	3 809 397	2 342 938	159,77
3. Dochody z tytułu podatku od nieruchomości	80 318 092	113 016 174	32 698 082	40,71
4. Dochody z tytułu podatku rolnego i leśnego	10 724 503	18 116 588	7 392 085	68,93
5. Dochody z tytułu podatku od czynności cywilnoprawnych - PCC	3 251 832	4 968 608	1 716 776	52,79
7. Pozostałe dochody podatkowe	6 248 563	8 275 312	2 026 749	32,44
6. Dochody z tytułu podatku od środków transportowych	1 848 045	2 605 832	757 788	41,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MRL

Wybrane odpowiedzi przedstawicieli 14 gmin w kwestionariuszu dot. przedsiębiorczości:

1. Czy gmina ma plan działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości?
TAK 3 **NIE 11**
2. Czy w strukturze samorządu jest osoba/komórka, która w kompetencjach ma zadania z zakresu wspierania przedsiębiorczości?
TAK 6 **NIE 8**
3. Czy samorząd/gmina podejmuje konkretne działania wspierające przedsiębiorczość i przedsiębiorców?
TAK 11 **NIE 3**
4. Czy samorząd/ burmistrz/ wójt/ ma informacje/ wiedzę (*np. w oparciu o badania, diagnozy, postulatów itp.*) na temat kondycji, potrzeb i problemów lokalnych przedsiębiorców?
TAK 6 **NIE 8**
5. Czy w gminie/powiecie funkcjonują organizacje przedsiębiorców?
TAK 7 **NIE 7**
6. Czy w gminie są podejmowane inicjatywy zachęcenia mieszkańców, przedsiębiorców, instytucji publicznych do dokonywania zakupów od lokalnych producentów/ dostawców towarów i usług?
TAK 10 **NIE 4**

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**wybrane informacje
z Rozdziału II**

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**wybrane informacje
z Rozdziału II**

- 7. **Czy gmina podejmuje działania promujące postawy przedsiębiorcze?** *(np. organizując Dni Przedsiębiorczości, konkurs na lidera przedsiębiorczości, na biznes plan, zapraszając przedsiębiorców na spotkania z młodzieżą)*
TAK 8 **NIE 6**

- 8. **Czy w gminie funkcjonują struktury i instytucje otoczenia biznesu, wspierające przedsiębiorczość?** *(jak np. Ośrodki Doradztwa, agencje, inkubatory, parki, strefy co-workingowe, fundusze poręczeniowe)*
TAK 3 **NIE 11**

- 9. **Czy gmina/powiat posiada ofertę nieruchomości dla aktywności gospodarczej?**
TAK 8 **NIE 6**

- 10. **Czy przedsiębiorcy są zaangażowani się w kształcenie zawodowe i promocję przedsiębiorczości wśród młodzieży w gminie?**
TAK 9 **NIE 5**

- 11. **Czy gmina aktywnie przygotowuje nowe tereny inwestycyjne?** *(scalanie działek, uzbrajanie, specjalnie dedykowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego)*
TAK 6 **NIE 8**

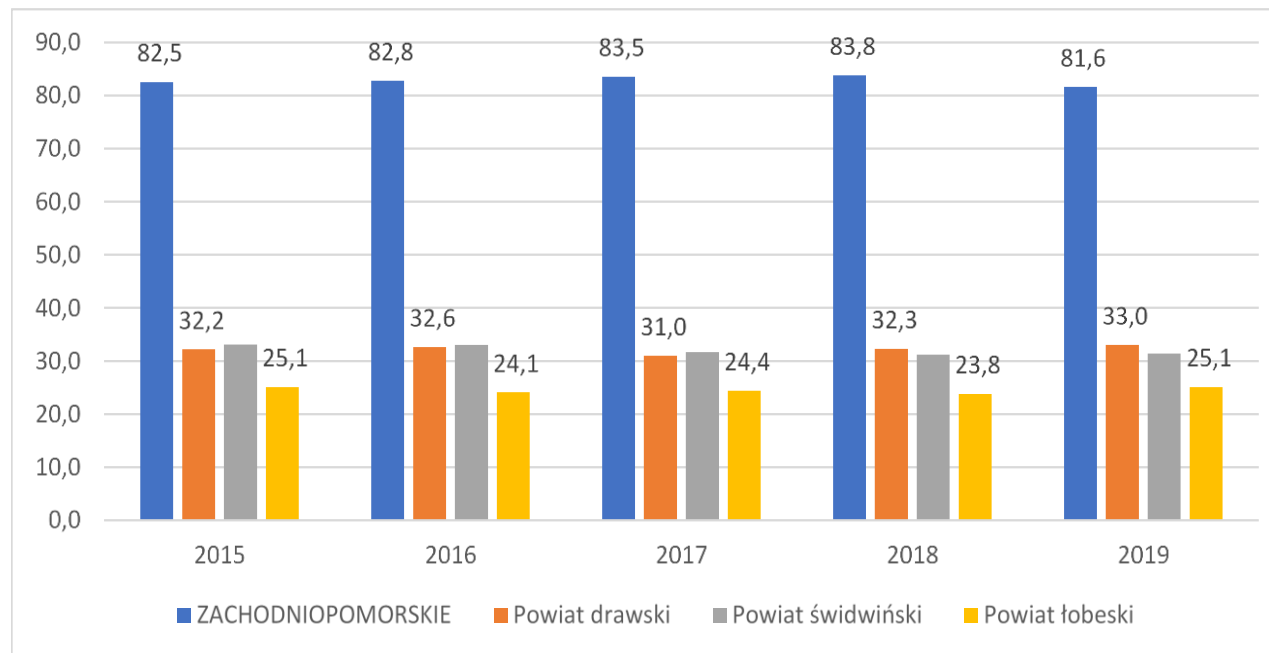
Duża liczba odpowiedzi negatywnych świadczy o tym, że w życiu wielu samorządów gminnych tematyka przedsiębiorczości jest nieobecna.

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**wybrane
informacje
z Rozdziału II**

Wskaźniki bezrobocia rejestrowanego dla powiatów obszaru PSC na tle sytuacji w kraju były na koniec 2019 roku bardzo złe. Przy wskaźniku krajowym wynoszącym **5,2%**, wskaźnik dla powiatu łobeskiego wyniósł **19%**, dla drawskiego **11,6**, dla świdwińskiego **12,2**. Wskaźnik dla powiatu łobeskiego był jednym z najwyższych w kraju.

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**wybrane informacje
z Rozdziału II**

Wykres 1 Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca, Polska = 100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL

Wskaźniki wartości środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca potwierdzają opinie o słabym uprzemysłowieniu i niskiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru PSC W roku 2019 średni wskaźnik dla 3 powiatów PSC wyniósł około 30% wskaźnika ogólnopolskiego (dla województwa wskaźnik ten wyniósł 81,6%) (por. Wykres 1).

Wnioski dot. zmian demograficznych

Historyczne dane demograficzne wskazują, że obszar PSC podąża zgodnie z ogólnopolskim trendem, tj.:

- następuje powolny acz systematyczny spadek liczby mieszkańców;
- silniejszy wpływ na zmiany demograficzne, tj. spadek liczby ludności, miały migracje; w ostatnich 10 latach zarówno ujemne saldo migracji, jak i ubytek naturalny w podobnym stopniu determinują spadek wielkości populacji obszaru;
- struktura wieku mieszkańców w ostatnich 20 latach zdecydowanie przesunęła się w kierunku społeczeństwa starzejącego się;
- zmiany demograficzne oddziałują na ekonomiczną strukturę wieku populacji – zmniejsza się udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym a zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym;
- z terenu Partnerstwa emigrują głównie osoby młode, w wieku produkcyjnym, pociągając za sobą odpływ populacji w wieku 0-14 lat;

Wnioski dot. wpływu zmian demograficznych na strukturę popytu

- postępujące na skalę do tej pory nie spotykaną procesy demograficzne, przede wszystkim związane ze zmniejszaniem się populacji mieszkańców oraz zmianą struktury wiekowej mieszkańców, determinują pilną potrzebę zrewidowania dotychczasowych form, zakresów i sposobów świadczenia usług na rzecz ludności,
- starzenie się społeczeństwa znacząco wpływa na rozwój niektórych rodzajów usług dla tej części społeczeństwa (np. usługi opiekuńcze i zdrowotne),
- proces wyludniania wsi i miasteczek oraz rosnące koszty jednostkowe świadczenia usług wymuszają działania na rzecz koncentracji miejsc ich wykonywania,
- brak dostępu do szerokopasmowego Internetu, szczególnie na terenach wiejskich, pogłębia procesy wykluczenia oraz nie sprzyja atrakcyjności zamieszkiwania na obszarze PSC

Wyciąg z raportu diagnostycznego : **Podsumowanie Rozdziału II** **„ Analiza wskaźnikowa”**

- Skutki prognozowanych zmian demograficznych, czynią demografię obszarem kluczowych wyzwań na najbliższe lata.
- Największe wyzwania demograficzne obszaru to odpływ ludzi młodych, tj. w wieku produkcyjnym mobilnym i związany z tym odpływ populacji w wieku 0-14 lat oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, w szczególności w wieku 65+.
- Dalszy spadek liczby mieszkańców będzie prowadził do pogłębiania się zjawiska utraty funkcji społeczno-gospodarczych, a ciężar utrzymania obszaru będzie przesuwac się na osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym, przedemerytalnym i emerytalnym;
- Kurczenie się populacji to także wyższe jednostkowe koszty utrzymania infrastruktury – zarówno zasobów prywatnych, jak i komunalnych.
- W konsekwencji zmian demograficznych na rynek pracy będzie doptywała mniejsza liczba osób, niż z niego odpływała.
- Słaba dostępność komunikacyjna obszaru PSC może być zrównoważona działaniami umożliwiającymi lepsze wykorzystanie endogennych czynników rozwoju.

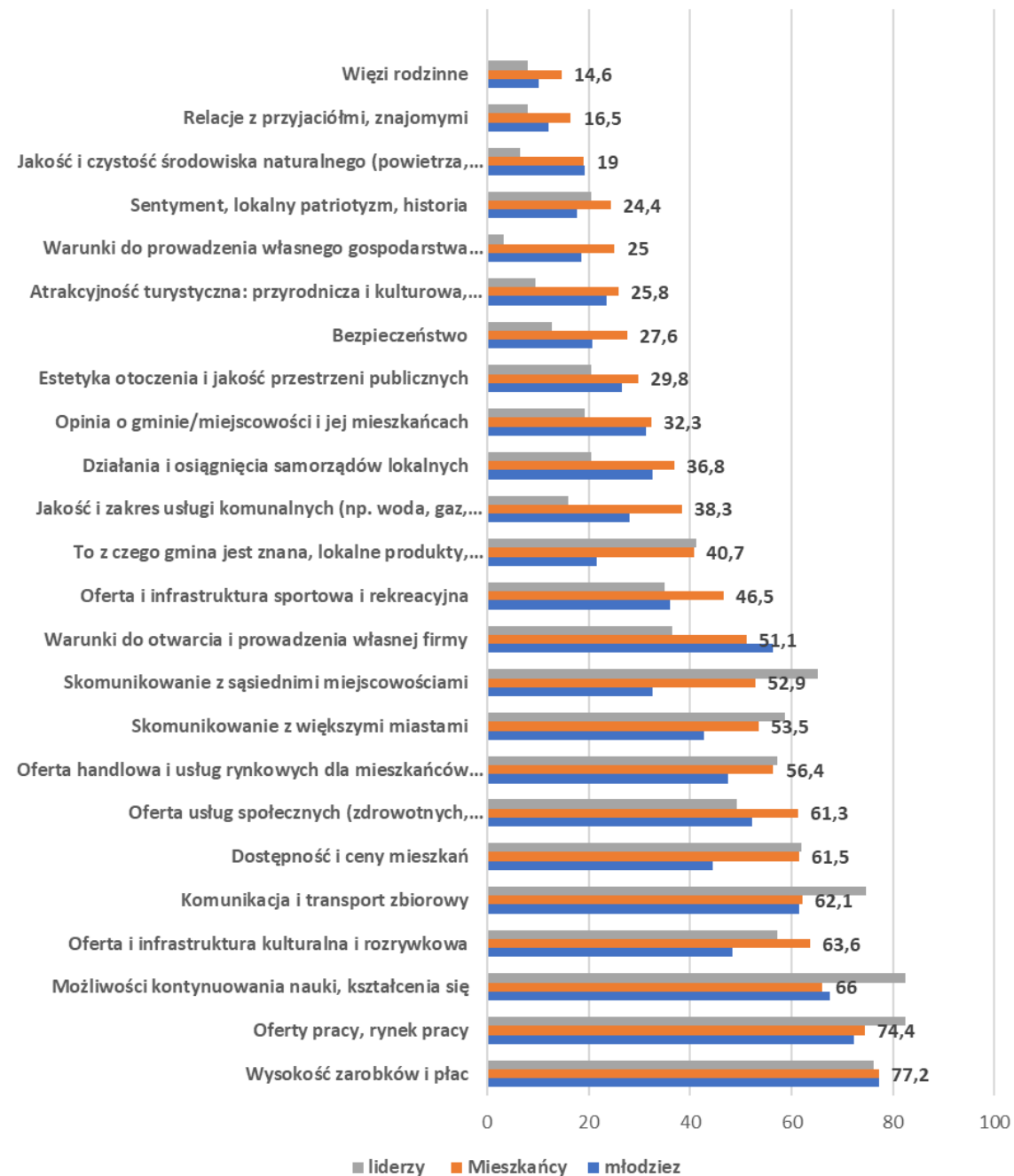
Wyciąg z raportu diagnostycznego : **Podsumowanie Rozdziału II** **„ Analiza wskaźnikowa”**

- Niekorzystne trendy związane z depopulacją i emigracją ludzi młodych może złagodzić/powstrzymać rozwój lokalnej przedsiębiorczości, lokalnych usług oraz różnych form budownictwa mieszkaniowego.
- Na terenie PSC szczególnego zaangażowania wymaga obszar przedsiębiorczości; działania w tym zakresie partnerzy mogliby prowadzić wspólnie we współpracy z lokalnymi grupami działania (kreowanie pozytywnych postaw przedsiębiorczych, wspieranie i tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości).
- Jednostki chorobowe, które stanowią główne wyzwania zdrowotne obszaru PSC: nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuc, jelita grubego, otyłość i nadciśnienie, choroby układu krążenia, udar, choroby układu trawiennego i choroby przewlekłe wątroby; biorąc pod uwagę konieczność poprawy dostępności do opieki zdrowotnej, wyrażoną przez mieszkańców PSC w badaniach ankietowych, profilaktyka zdrowotna wydaje się być zakresem tematycznym, który podmioty partnerstwa mogłyby realizować wspólnie;
- Znaczna część obszaru PSC charakteryzuje się dużymi walorami przyrodniczymi i środowiskowymi (lasy, jeziora, rzeki, dobra jakość wód i powietrza) i objęta jest różnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu.

Wyciąg z raportu diagnostycznego : **Podsumowanie Rozdziału II** **„ Analiza wskaźnikowa”**

- Restrykcyjne formy ochrony środowiska obowiązujące na znacznej części obszaru PSC zmniejszają atrakcyjność inwestycyjną obszaru, za wyjątkiem inwestycji związanych z ekoturystyką i innymi, niszowymi rodzajami turystyki w pełni respektującymi wymogi ochrony środowiska.
- Brak kanalizacji sanitarnej i ekologicznych przydomowych oczyszczalni ścieków na części terenów wiejskich i małych miast oraz zanieczyszczenie wód wywołane stosowaniem na dużą skalę nawozów sztucznych w rolnictwie negatywnie wpływają na ekologiczny wizerunek obszaru.
- Niedostateczny poziom selektywnie zebranych odpadów w relacji do ogółu odpadów grozi wielu gminom poważnymi sankcjami finansowymi i wymaga radykalnych działań samorządu lokalnego we współdziałaniu z mieszkańcami, spółdzielniami i wspólnotami mieszkaniowymi.
- Dalszego wzmocnienia wymagają działania ukierunkowane na sektor turystyki, rozwój szkolnictwa zawodowego, wykorzystania zasobów OZE.
- Konieczna eliminacja/ograniczanie występujących lub potencjalnych konfliktów przestrzennych. Konflikty przestrzenne utrudniają funkcjonowanie terenów, generują chaos przestrzenny i znaczące koszty społeczne i postępującą suburbanizację.
- Funkcjonalny ład przestrzenny może stanowić podstawę współpracy i racjonalności działań podejmowanych przez podmioty publiczne, gospodarcze i mieszkańców.

SŁABE STRONY OBSZARU PARTNERSTWA

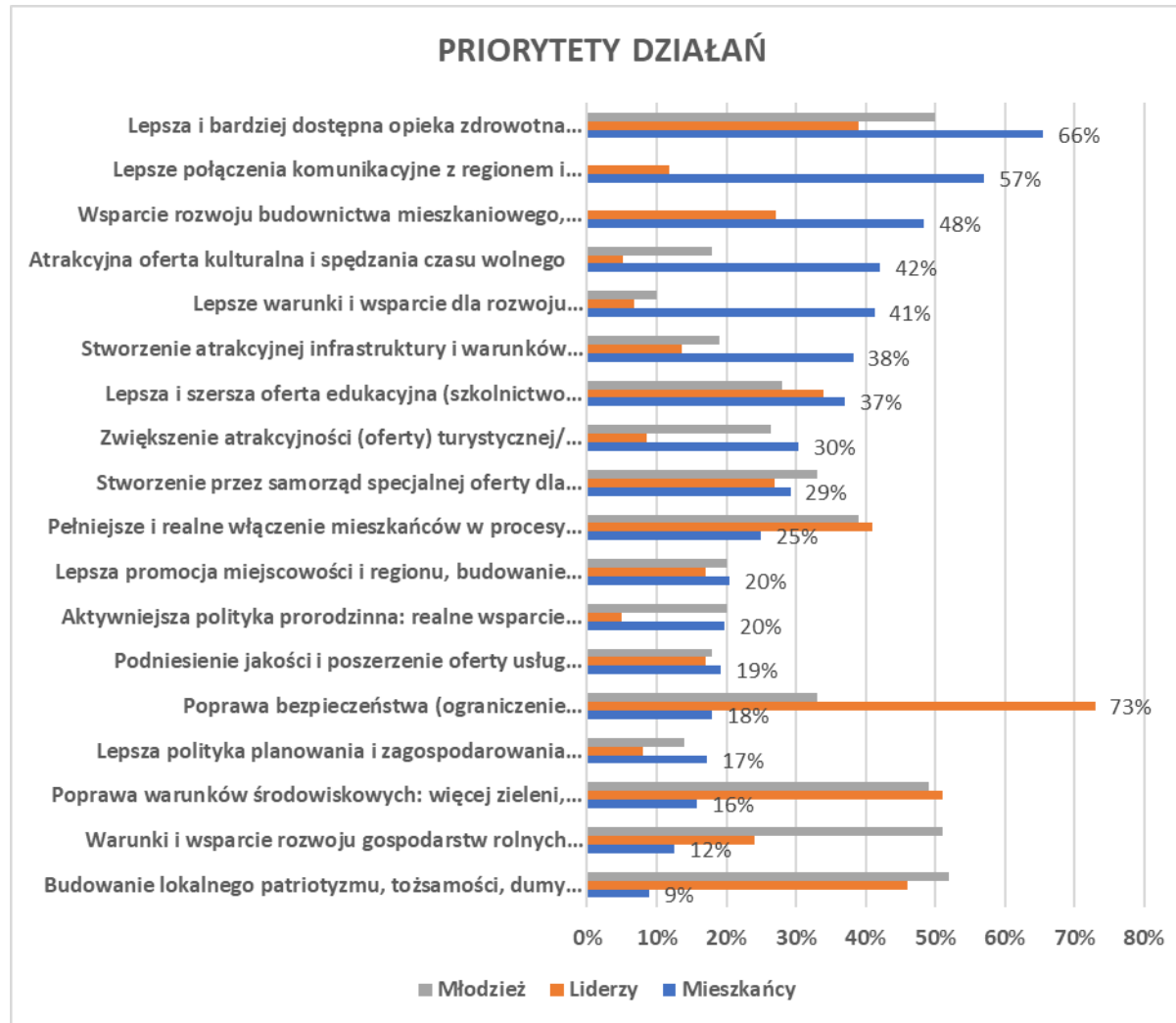

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**Opinie mieszkańców,
młodzieży i lokalnych
liderów wyrażone w
odpowiedziach na
ankiety**

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**Opinie mieszkańców,
młodzieży i lokalnych
liderów wyrażone w
odpowiedziach na
ankiety**

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**Opinie mieszkańców,
młodzieży i lokalnych
liderów wyrażone w
odpowiedziach na
ankiety**

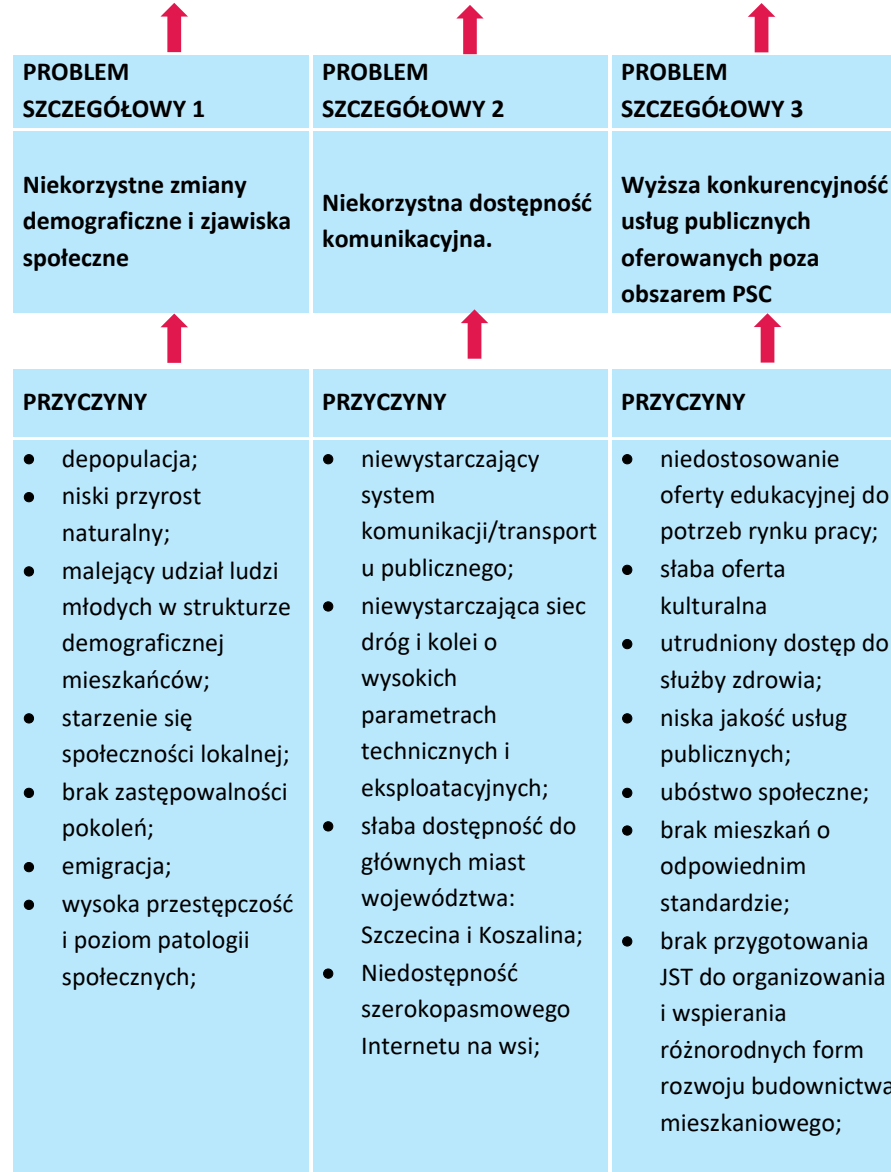
Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**Opinie mieszkańców,
młodzieży i lokalnych
liderów wyrażone w
odpowiedziach na
ankiety**

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**DRZEWO
PROBLEMÓW**

SKUTEK	SKUTEK	SKUTEK
<ul style="list-style-type: none"> wyludnienie; drenaż kapitału ludzkiego przez zagranicę i bardziej konkurencyjne miasta i gminy w Polsce; pogłębiający proces starzenia się społeczeństwa; kosztochłonność przebudowy systemu usług publicznych; 	<ul style="list-style-type: none"> spowolnienie rozwoju obszaru PSC; postrzeganie PSC jako obszaru przeżywającego duże trudności rozwojowe; niski poziom zainteresowania osiedlaniem się na obszarze PSC ; niski poziom zainteresowania inwestycjami na obszarze PSC ; 	<ul style="list-style-type: none"> utworzenie się negatywnych wzorów i postaw migracyjnych; nieefektywne wykorzystanie zasobów sektora edukacji; niewykorzystany kapitał wiedzy wśród osób młodych; dalszy odpływ ludności – migracja; narastające dysfunkcje w zakresie usług publicznych; pogłębianie się patologii społecznych i rozwój przestępczości; utrzymywanie się relatywnie niskiego poziomu zdrowotności mieszkańców;
		
PROBLEM KLUCZOWY/WYZWANIE:		
Mała atrakcyjność osiedleńcza obszaru PSC		

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**DRZEWO
PROBLEMÓW**

Wymiar gospodarczy

SKUTEK	SKUTEK	SKUTEK
<ul style="list-style-type: none"> zmniejszenie wpływów do budżetów gmin/partnerów z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej; brak zainteresowania potencjalnych inwestorów lokowaniem działalności na obszarze PSC ; mało atrakcyjny rynek pracy; 	<ul style="list-style-type: none"> słabe struktury gospodarcze oparte na turystyce; niska aktywność społeczna i wysokie bezrobocie – szczególnie na obszarach byłych państwowych gospodarstw rolnych; dalszy odpływ ludności w celach zarobkowych; rozwój szarej strefy; 	<ul style="list-style-type: none"> słaba pozycja konkurencyjna obszaru PSC względem innych obszarów funkcjonalnych regionu; kłopoty organizacyjne i finansowe lokalnych firm; niski poziom lokalnej administracji (kompetencje urzędników);

PROBLEM KLUCZOWY/WYZWANIE:

Niska atrakcyjność inwestycyjna obszaru PSC

PROBLEM SZCZEGÓŁOWY 1

Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców.

PROBLEM SZCZEGÓŁOWY 2

Niewykorzystany potencjał warunków do rozwoju turystyki.

PROBLEM SZCZEGÓŁOWY 3

Pogłębiający się niedobór siły roboczej.

Wyciąg z raportu diagnostycznego :
DRZEWO PROBLEMÓW

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**DRZEWO
PROBLEMÓW**

PRZYCZYNY	PRZYCZYNY	PRZYCZYNY
<ul style="list-style-type: none">• szok transformacyjny;• słaby poziom edukacji młodzieży w zakresie przedsiębiorczości;• niska ranga przedsiębiorczości w działalności JST;• słabość organizacji zrzeszających przedsiębiorców;	<ul style="list-style-type: none">• znaczny udział obszarów chronionych;• uciążliwość poligonów wojskowych;• brak atrakcyjnych ofert inwestycyjnych;• słaba dostępność komunikacyjna;• niedostatek nowoczesnych miejsc noclegowych;• bariery instytucjonalne;• deficyty w zakresie innowacyjności;• niski poziom przygotowania zawodowego pracowników branży turystycznej;• słaba, rozdrobniona promocja turystyczna obszaru;• niski stopień integracji środowiska turystycznego;• niski poziom współpracy branży turystycznej z lokalnymi władzami samorządowymi;	<ul style="list-style-type: none">• niska zdolność lokalnego kapitału do finansowania inwestycji;• odpływ pracowników fizycznych do firm poza obszarem PSC (lepsze warunki pracy);• odpływ wykwalifikowanej siły roboczej do firm i instytucji funkcjonujących poza obszarem (lepsze warunki pracy i rozwoju osobistego);• apatia i utrwalone negatywne wzorce zachowań w społecznościach popegeerowskich;

Wymiar środowiskowy

SKUTEK

- zanieczyszczone powietrze;
- rosnące koszty energetyczne;
- pogarszanie się dobrostanu zdrowotnego mieszkańców;
- negatywne oddziaływanie na sektor zdrowia publicznego, gospodarkę wodną, transport, energetykę, handel, turystykę i różnorodność biologiczną;

SKUTEK

- utrata walorów środowiskowych;
- poważne zniszczenia w mieniu prywatnym i publicznym;

PROBLEM KLUCZOWY/WYZWANIE:

Wzrastające zagrożenia związane ze zmianami klimatycznymi i wzrostem kosztów energii

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**DRZEWO
PROBLEMÓW**

Wyciąg z raportu
diagnostycznego :
**DRZEWO
PROBLEMÓW**

WNIOSKI dot. potencjału rozwojowego obszaru:

- Dla przyspieszenia rozwoju gospodarczego i zwiększenia atrakcyjności zamieszkiwania, ogromne znaczenie mają inwestycje drogowe i kolejowe poprawiające dostępność komunikacyjną do obszaru PSC wraz z budową sieci zintegrowanych parkingów P i R i węzłów przesiadkowych
- Obszar PSC nie jest w kręgu inwestycji o strategicznym znaczeniu dla kraju i województwa zachodniopomorskiego, za wyjątkiem inwestycji związanych z obronnością.
- Realizowane i projektowane inwestycje drogowe w województwie zachodniopomorskim w stopniu o wiele mniejszym niż dla innych części województwa mogą wpłynąć na poprawę atrakcyjności inwestycyjnej obszaru SC.
- Przedsiębiorczość to zaniedbany przez JST i organizacje społeczne potencjał rozwoju obszaru.
- Wojsko odgrywa i odgrywać będzie znaczący wpływ na życie społeczno-gospodarcze znacznej części obszaru PSC.

Determinanty potrzeb rozwojowych partnerstwa

W zakresie wymiaru społecznego (1) :

- Stałe zmniejszanie się liczby ludności obszaru PSC (depopulacja).
- Niski poziom urodzeń.
- Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.
- Nasilenie się procesu starzenia się społeczności lokalnych potwierdzone wysokim współczynnikiem obciążenia demograficznego, co stawia przed całym obszarem wyzwania w zakresie społecznym, gospodarczym, ale także medycznym, socjalnym i psychologicznym.
- Rosnąca różnica liczby mieszkańców wymieniających się na rynku pracy (w wieku 20-24 i 60-64).
- Brak zastępowalności pokoleń.
- Duża część młodych ludzi opuszcza obszar PSC na etapie kształcenia wyższego, a następnie nie powraca, nie wiąże planów zawodowych z obszarem PSC, bo nie widzi tu możliwości rozwoju. Jednocześnie jednak widzi swoje duże przywiązanie do miejsca jako dobrego dla życia.
- Prognozy demograficzne nie wskazują znaczących zmian gwarantujących stabilny rozwój demograficzny.
- Większa presja na budżety gmin/partnerów obszaru PSC wynikająca z konieczności dopłat do utrzymania infrastruktury i poziomu usług realizowanych na terenie partnerstwa.

Determinanty potrzeb rozwojowych partnerstwa

W zakresie wymiaru społecznego (2) :

- Niski poziom dzietności będzie miał negatywny wpływ na przyszłą liczbę urodzeń, ze względu na mniejszą w przyszłości liczbę kobiet w wieku rozrodczym.
- Niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe osób młodych.
- Brak zaplecza lokalowego i przestrzeni co-workingowych dla osób chcących zakładać działalność gospodarczą.
- Wzrastające koszty jednostkowe świadczenia usług publicznych w związku ze zmniejszaniem się liczby mieszkańców.
- Poważne problemy zdrowotne mieszkańców i powszechne oczekiwanie poprawy dostępności i jakości tych usług.
- Słaby poziom tożsamości kulturowej mieszkańców.

Determinanty potrzeb rozwojowych partnerstwa

W zakresie wymiaru gospodarczego :

- Niedostateczna oferta handlowa i usługowa.
- Zmiana profilu gospodarczego – konsekwencje szoku transformacyjnego.
- Prognozowane zmniejszenie wpływów do budżetu gmin/partnerów z obszaru PSC z tytułu prowadzenia działalności.
- Niski poziom przedsiębiorczości osób młodych.
- Niska konkurencyjność lokalnej gospodarki.
- Niewykorzystany w pełni potencjał gospodarczy w oparciu o innowacje i turystykę.
- Pogłębiający się niedobór siły roboczej wśród osób młodych, wykwalifikowanych.
- Nieatrakcyjny rynek pracy, który w ograniczonym zakresie pozwala na samorealizację, rozwój i wypełnianie aspiracji osób młodych.
- Deficyt pracowników wynikający z drenażu rynku przez firmy spoza obszaru.
- Zachodzący proces odpływu wykwalifikowanej siły roboczej.
- Relatywnie niski stopień realizacji nowych inwestycji.
- Brak atrakcyjnych ofert do inwestowania.
- Niski stopień współpracy środowiska gospodarczego z władzami samorządowymi

Determinanty potrzeb rozwojowych partnerstwa

W zakresie wymiaru środowiskowo-przestrzennego :

- Niska emisja z gospodarstw domowych.
- Niski standard wyposażenia w nowe piece.
- Wysoki udział węgla i drewna w produkcji ciepła.
- Niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- Słabo rozwinięta infrastruktura rowerowa.
- Brak odporności klimatycznej obszaru - konieczność przygotowania całego obszaru PSC na zmiany klimatyczne (w tym infrastruktury niebieskiej i zielonej).
- Retencja/recykling tylko niewielkiej części wód deszczowych.
- Niski stopień odzysku odpadów komunalnych.
- Niska świadomość mieszkańców z zakresu ochrony środowiska.
- Ograniczenia w wykorzystaniu zasobów przyrodniczych dla rozwoju gospodarczego, w tym turystyki.
- Duża liczba zniszczonych obiektów historycznych.
- Dekapitalizacja techniczna infrastruktury komunalnej.

REKOMENDACJE

Informacja wprowadzająca

W zakresie rekomendacji, przedmiotowa diagnoza w sposób obszarowy koncentrowała się na zdefiniowaniu wniosków i w dalszej kolejności na identyfikacji konkretnych problemów i potrzeb. Wskazane potencjalne obszary współpracy mają charakter ramowy, tym niemniej stanowią materiał pomocniczy w kontekście wypracowywania wspólnej interwencji w ramach obszaru partnerstwa i tworzenia projektów / przedsięwzięć w oparciu o interwencję ukierunkowaną terytorialnie. W związku z tymi zastrzeżeniami niniejsze rekomendacje należy potraktować jako katalog subiektywnych zaleceń z punktu widzenia rozwijania współpracy między samorządami tworzącymi obszar Partnerstwa Strefy Centralnej.

REKOMENDACJE (1)

- W ślad za analizą zilustrowaną drzewem problemów należy podkreślić, że z punktu widzenia rozwoju PSC kluczowe znaczenie mają wyzwania i problemy związane z trzema obszarami: społecznym, środowiskowym oraz szeroko rozumianą gospodarką.
- Z punktu widzenia aktualnych tendencji, które identyfikuje diagnoza, najważniejsze skutki zjawisk i procesów problemowych to depopulacja, konieczność transformacji gospodarki na przyjazną środowisku oraz opartą na wiedzy (GOW), jak również wyzwania związane z potrzebami w zakresie usług publicznych.
- Działania podejmowane dotychczas były realizowane w odpowiedzi na zdefiniowane problemy gmin / partnerów, które w dokumentach strategicznych ogniskują się jako „niska konkurencyjność gospodarcza i osiedleńcza względem innych obszarów funkcjonalnych”. W aktualnych uwarunkowaniach wymaga on doprecyzowania jako problem już nie tylko gmin/partnerów, ale problem całego obszaru Strefy Centralnej. Roboczo aktualny problem kluczowy określono jako „niska atrakcyjność osiedleńcza i inwestycyjna obszaru PSC”, co wskazuje na szersze potraktowanie wyzwań stojących przed samorządami tworzącymi obszar. Wynika on z przyjęcia szerszej optyki oraz silniejszego zaakcentowania kwestii rozwojowych jako katalizatora problemów, z którymi boryka się obszar PSC. Opisany powyżej główny problem rozwojowy jest związany z obiektywnie niskim poziomem rozwoju tej części regionu. Należy podkreślić konieczność poprawy poziomu rozwoju właśnie Strefy centralnej województwa jako pozostającej wciąż na marginesie zasadniczych działań rozwoju regionu.

REKOMENDACJE (2)

- Działania rozwojowe podejmowane przez Partnerstwo Strefy Centralnej powinny skupiać się na przede wszystkim na utrzymaniu walorów środowiskowych będących dużym potencjałem obszaru, powiązanych z nim działaniach wzmacniających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, głównie w kontekście tworzenia innowacyjnych produktów turystycznych i co istotne, działania w przyszłości muszą uwzględniać wymiar społeczny oraz działania związane z budowaniem wysokiej jakości życia poprzez adekwatną infrastrukturę, dostęp do usług i atrakcyjnych miejsc pracy.
- Z punktu widzenia wyzwań związanych ze środowiskiem należy je skorelować z szeregiem inicjatyw prośrodowiskowych, które będą finansowane zarówno z poziomu rządowego, regionalnego, jak również powiązanego ze środkami UE. Kluczowe jest działanie na rzecz rozwijania i modernizacji infrastruktury w tym zakresie, jak również korzystanie z odnawialnych źródeł energii i transformowanie gospodarki PSC na bardziej wydajną i ekologiczną.
- W kontekście demografii i usług społecznych główne wyzwanie jest związane ze starzeniem się społeczności lokalnej i tworzeniem usług skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób starszych. Przestrzeń do realizacji tzw. projektów miękkich jest dość szeroka i w sposób elastyczny może być dopasowana do zmieniających się realiów.
- Potencjał ekonomiczny i atrakcyjność inwestycyjna wymaga działań ukierunkowanych na wzmocnienie sektora turystyki i szkolnictwa zawodowego dopasowanego do kierunków rozwoju przyjętych w PSC.

REKOMENDACJE (3)

- Bardzo istotna dla rozwoju obszaru powinna być współpraca międzysamorządowa, międzysektorowa, szczególnie współpraca administracji samorządowej z wojskiem i lokalnymi przedsiębiorcami. W tym kontekście również warto podkreślić rolę organizacji o charakterze doradczym i okołobiznesowym (Lokalne Grupy Działania, Lokalne Organizacje Turystyczne).
- W ramach obszaru funkcjonalnego kluczowe jest podjęcie próby mocniejszego zintegrowania działań wokół powiązań liniowych wprost integrujących przestrzennie i funkcjonalnie obszar PSC. Realizacja tego typu przedsięwzięć powinna być priorytetowa.
- Integrowanie działań wspierających rozwój poszczególnych gmin/partnerów w obszarze powinno następować niezależnie od ich granic administracyjnych w celu optymalnego wykorzystania ich lokalnych i regionalnych potencjałów. Obejmuje to również przeciwdziałanie marginalizacji całego obszaru, wszystkich gmin o spowolnionym wzroście, stagnujących, jak też wyludniających się.
- W kontekście działań wokół powiązań funkcjonalnych ważna będzie eliminacja lub ograniczanie występujących lub potencjalnych konfliktów przestrzennych. Konflikty przestrzenne utrudniają funkcjonowanie terenów, generują chaos przestrzenny (w tym chaotyczny proces suburbanizacji) i znaczne koszty społeczne.

REKOMENDACJE (4)

- Wzmocnienie wiodących funkcji obszaru PSC: usługowej (usługi wewnątrz partnerstwa, z dużym udziałem usług związanych z wojskiem, usługi uzdrowiskowe), przemysłowej (przemysł drzewny, elektromaszynowy, elektrotechniczny, produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych, przetwórstwo spożywcze), rolniczej (duże gospodarstwa rolne, gospodarka wielkotowarowa; średnie jakościowo warunki naturalne do prowadzenia działalności rolniczej), turystycznej (duży potencjał rozwojowy, na znacznej części obszaru PSC znakomite warunki do rozwoju ekoturystyki, turystyki wodnej i wędkarstwa).
- Bardzo pożądanym mechanizmem powinno być osiągnięcie korzystnej zmiany poprzez efekt skali. Tego typu działania są możliwe do osiągnięcia chociażby w ramach przeciwdziałania zanieczyszczeniu powietrza, zintegrowanie polityk niskoemisyjnych, działań związanych z transformacją energetyczną.
- Szczególną uwagę podczas planowania działań rozwojowych należy zwrócić na ochronę walorów środowiskowych, przyrodniczych, kulturowych walorów przestrzeni. Wymienione walory to nie tylko zasób, który winniśmy przekazać przyszłym pokoleniom, ale także wyróżnik jakości życia i lokalnej tożsamości mieszkańców obszaru PSC.